ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)
z 15. júna 2006 *

Vo veci C-466/04,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 234 ES, podaný rozhodnutím Tribunal Superior de Justicia de Cantabria (Španielsko) z 1. októbra 2004 a doručený Súdnemu dvoru 3. novembra 2004, ktorý súvisí s konaním:

Manuel Acereda Herrera

proti

Servicio Cántabro de Salud,

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda prvej komory P. Jann, sudcovia K. Schiemann, N. Colneric, K. Lenaerts (spravodajca) a E. Juhász,

* Jazyk konania: španielčina.

generálny advokát: L. A. Geelhoed,
tajomník: M. Ferreira, hlavná referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 24. novembra 2005,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

— španielska vláda, v zastúpení: E. Braquehais Conesa a J. M. Rodríguez Cárcamo, splnomocnení zástupcovia,

— belgická vláda, v zastúpení: M. Wimmer, splnomocnený zástupca,

— Írsko, v zastúpení: D. O'Hagan, splnomocnený zástupca, za právnej pomoci N. Hyland, BL,

— cyperská vláda, v zastúpení: C. Lycourgos, splnomocnený zástupca,

— poľská vláda, v zastúpení: E. Buczkowska a T. Nowakowski, splnomocnení zástupcovia,

— fínska vláda, v zastúpení: T. Pynnä, splnomocnená zástupkyňa,

— vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: S. Nwaokolo, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci S. Lee, barrister,

— Komisia Európskych spoločenstiev, v zastúpení: R. Vidal a D. Martin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 19. januára 2006,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 22 a 36 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva (Ú. v. ES L 149, s. 2; Mim. vyd. 05/001, s. 35), v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996 (Ú. v. ES L 28, 1997, s. 1; Mim. vyd. 05/003, s. 3, ďalej len „nariadenie č. 1408/71"), ako aj výkladu článkov 10 ES, 12 ES, 49 ES, 81 ES, 82 ES, 87 ES a 249 ES.

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu, ktorý vznikol z dôvodu, že Servicio Cántabro de Salud (verejný zdravotnícky systém Kantábrijského autonómneho spoločenstva, ďalej len „SCS") odmietol prevziať cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky vynaložené pánom Aceredom Herrerom, španielskym štátnym príslušníkom, na nemocničnú liečbu, ktorá mu bola poskytnutá vo Francúzsku, ako aj výdavky vynaložené jeho rodinným príslušníkom, ktorý ho sprevádzal.

Právny rámec

Právna úprava Spoločenstva

3 Článok 22 nariadenia č. 1408/71 pod názvom „Pobyt mimo príslušného štátu — návrat do miesta bydliska v inom členskom štáte alebo jeho zmena do iného členského štátu počas choroby alebo materstva — potreba odchodu do iného členského štátu za vhodným ošetrením" uvádza:

„1. Zamestnanec alebo samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá spĺňa podmienky právnych predpisov príslušného štátu na nárok na dávky, pričom ak je to vhodné, zohľadnia sa ustanovenia článku 18:

a) ktorej stav si vyžaduje okamžité dávky počas pobytu na území iného členského štátu

alebo

...

c) ktorá má povolenie príslušnej inštitúcie odísť na územie iného členského štátu, aby tam dostala ošetrenie primerané jej stavu,

má nárok na:

i) vecné dávky poskytované v mene príslušnej inštitúcie inštitúciou miesta pobytu... v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré uplatňuje táto inštitúcia tak, akoby bol u nej poistený. Dĺžka doby, počas ktorej sa dávky poskytujú, sa však spravuje právnymi predpismi príslušného štátu;

ii) peňažné dávky poskytované príslušnou inštitúciou v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré uplatňuje...

2. ...

Povolenie požadované podľa odseku 1 písm. c) nemožno odmietnuť, ak takéto ošetrenie patrí medzi dávky, ktoré stanovujú právne predpisy členského štátu, na území ktorého má dotknutá osoba bydlisko, a keď nemôže byť dotknutej osobe poskytnuté takéto ošetrenie v čase zvyčajne potrebnom pre obdržanie tejto starostlivosti na území členského štátu, kde má bydlisko, s ohľadom na jej súčasný zdravotný stav alebo pravdepodobný ďalší priebeh ochorenia.

..."

4 Článok 23 nariadenia č. 1408/71 znie takto:

„1. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy ustanovujú, že výpočet peňažných dávok má vychádzať z priemerného zárobku alebo priemerného príspevku, určí takýto priemerný zárobok alebo príspevok výlučne na základe zárobku dosiahnutého alebo príspevku zaplateného počas dôb dosiahnutých podľa uvedených právnych predpisov.

2. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorej právne predpisy ustanovujú, že výpočet peňažných dávok má vychádzať z paušálneho zárobku, zohľadní výlučne paušálny zárobok alebo, ak je to vhodné, priemer paušálnych zárobkov za doby dosiahnuté podľa uvedených právnych predpisov.

3. Príslušná inštitúcia členského štátu, podľa právnych predpisov ktorého sa výška peňažných dávok mení podľa počtu rodinných príslušníkov, zohľadňuje aj rodinných príslušníkov dotknutej osoby, ktorí majú bydlisko na území iného členského štátu tak, akoby mali bydlisko na území príslušného štátu."

5 Článok 36 nariadenia č. 1408/71 uvádza:

„1. Vecné dávky poskytované v súlade s ustanoveniami tejto kapitoly inštitúciou niektorého členského štátu v mene inštitúcie iného členského štátu sa nahradia v celom rozsahu.

2. Náhrada uvedená v odseku 1 sa určuje a uskutočňuje v súlade s postupom upraveným vykonávacím nariadením uvedeným v článku 98 na základe preukázania skutočných výdavkov alebo na základe paušálnych platieb.

V druhom prípade majú byť paušálne platby také, aby náhrada bola čo najbližšie skutočným výdavkom.

3. Dva alebo viac členských štátov alebo príslušných orgánov týchto štátov môže zabezpečiť iné metódy úhrady alebo vzdať sa všetkých úhrad medzi inštitúciami, ktoré podliehajú ich právomoci."

6 Článok 59 nariadenia č. 1408/71 nazvaný „Náklady na dopravu osoby, ktorá utrpela pracovný úraz alebo trpí chorobou z povolania", ktorý sa nachádza v kapitole venovanej pracovným úrazom a chorobám z povolania, znie takto:

„1. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy upravujú úhradu nákladov na dopravu osoby, ktorá utrpela pracovný úraz alebo trpí chorobou z povolania, do miesta bydliska alebo do nemocnice, uhrádza takéto náklady do zodpovedajúceho miesta na území iného členského štátu, kde má osoba bydlisko, za predpokladu, že táto inštitúcia vopred dala povolenie na takýto prevoz, pričom riadne zohľadnila dôvody na jeho opodstatnenie. Takéto povolenie sa nevyžaduje v prípade cezhraničných pracovníkov.

2. Príslušná inštitúcia členského štátu, ktorého právne predpisy upravujú náklady na prevoz tela osoby usmrtenej pri pracovnom úraze na miesto pohrebu, hradí náklady na takýto prevoz do zodpovedajúceho miesta na území iného členského štátu, kde mala osoba bydlisko v čase úrazu.

7 Podľa článkov 18 a 24 nariadenia Rady (EHS) č. 574/72 z 21. marca 1972, ktorým sa stanovuje postup na vykonávanie nariadenia č. 1408/71 (Ú. v. ES L 74, s. 1; Mim. vyd. 05/001, s. 83), v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením č. 118/97 (ďalej len „nariadenie č. 574/72") je poberanie peňažných dávok podľa článku 22 ods. 1 písm. c) bodu ii) nariadenia č. 1408/71 vo všeobecnosti podmienené predložením „oznámenia o prerušení práce alebo, ak to ustanovujú právne predpisy, ktoré uplatňuje príslušná inštitúcia alebo inštitúcia miesta bydliska, potvrdenia o práceneschopnosti, ktoré danej osobe vydal ošetrujúci lekár".

8 Ako vyplýva z rozhodnutia správnej komisie Európskych spoločenstiev pre sociálne zabezpečenie migrujúcich pracovníkov č. 153 (94/604/ES) zo 7. októbra 1993 o vzoroch formulárov potrebných na uplatnenie nariadení č. 1408/71 a č. 574/72 (E 001, E 103 — E 127) [*neoficiálny preklad*] (Ú. v. ES L 244, 1994, s. 22), formulár E 112 je potvrdením vyžadovaným na uplatnenie článku 22 ods. 1 písm. c) bodu i) nariadenia č. 1408/71.

Vnútroštátna právna úprava

9 V čase nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 1408/71 v Španielsku, teda 1. januára 1986, bola otázka zdravotnej starostlivosti poskytovanej službami mimo vnútroštátneho zdravotníckeho systému upravená článkom 18 dekrétu č. 2766/1967 zo 16. novembra 1967 o úprave zdravotnej starostlivosti a organizácie lekárskych služieb všeobecného systému sociálneho zabezpečenia (BOE č. 354 z 28. novembra 1967, s. 16425).

10 Tento článok v podstate stanovoval, že poistenec, ktorý sa rozhodne obrátiť na iné systémy, než ktoré mu určila príslušná inštitúcia, nemá v zásade právo na náhradu vynaložených nákladov (ods. 1). Právo na náhradu nákladov bolo výnimočne stanovené buď vtedy, ak dotknutá inštitúcia „bezdôvodne" odmietla poskytnúť

poistencovi starostlivosť vyžadovanú jeho zdravotným stavom (ods. 3), alebo vtedy, ak si využitie týchto služieb mimo vnútroštátneho zdravotníckeho systému vyžiadala „naliehavá potreba životne dôležitej starostlivosti" (ods. 4).

11 Podľa údajov poskytnutých vnútroštátnym súdom výdavky nahraditeľné v prípadoch uvedených v článku 18 ods. 3 a 4 dekrétu č. 2766/1967 zahŕňali, na základe vnútroštátnej judikatúry a správnej praxe orgánov zodpovedných za vnútroštátny zdravotnícky systém, cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky vynaložené poistencom a prípadne osobou, ktorá ho musela sprevádzať z dôvodu jeho zdravotného stavu.

12 Vnútroštátny súd upresňuje, že v čase nadobudnutia účinnosti nariadenia č. 1408/71 v Španielsku sa nárok na náhradu týchto výdavkov rozšíril na prípady uvedené v článku 22 ods. 1 písm. a) a c) tohto nariadenia z dôvodu, že prvý z týchto prípadov je porovnateľný s prípadom uvedeným v článku 18 ods. 4 dekrétu č. 2766/1967 a druhý s prípadom uvedeným v odseku 3 tohto článku.

13 Uvedený článok 18 bol zrušený a nahradený článkom 5 kráľovského dekrétu č. 63/1995 z 20. januára 1995 o poskytovaní starostlivosti v rámci vnútroštátneho zdravotníckeho systému (BOE č. 35 z 10. februára 1995, s. 4538).

14 Podľa tohto článku 5 je odteraz možné prevziať výdavky súvisiace so zdravotnou starostlivosťou poskytovanou mimo štruktúry vnútroštátneho zdravotného systému len „v prípade, keď bola naliehavá, okamžitá a životne dôležitá starostlivosť poskytnutá mimo vnútroštátneho zdravotníckeho systému" a pokiaľ sa preukáže „že nebolo možné v primeranom čase využiť služby tohto systému a že nedošlo k obchádzaniu alebo zneužitiu tejto výnimky" (ods. 3).

15 Podľa údajov obsiahnutých v návrhu na začatie prejudiciálneho konania spôsobila zmena právnej úpravy spomínaná v predchádzajúcom bode zánik práva, predtým stanoveného v článku 18 ods. 3 dekrétu č. 2766/1967, na náhradu zdravotných výdavkov v prípade, keď príslušná inštitúcia neodôvodnene odmietla poskytnúť dotknutej osobe starostlivosť. V dôsledku toho nemá od tejto zmeny prípad uvedený v článku 22 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1408/71, ktorý bol porovnateľný s týmto prípadom, žiadnu spojitosť s vnútroštátnou právnou úpravou náhrady cestovných, ubytovacích a stravovacích výdavkov súvisiacich s nemocničnou starostlivosťou v inom členskom štáte. Náhrada takých výdavkov je naopak stále možná v prípade uvedenom v článku 22 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1408/71 z dôvodu porovnateľnosti tohto prípadu s prípadom uvedeným v článku 5 ods. 3 kráľovského dekrétu č. 63/1995.

Skutkové okolnosti vo veci samej a prejudiciálne otázky

16 Pán Acereda Herrera je poistencom vnútroštátneho zdravotníckeho systému ako samostatne zárobkovo činná osoba.

17 V júli 2002 bol ako naliehavý prípad prijatý do nemocnice patriacej do SCS, kde mu diagnostikovali vážnu chorobu. Túto chorobu mu v tejto nemocnici liečili.

18 Keďže sa pán Acereda Herrera domnieval, že táto liečba je vzhľadom na jeho zdravotný stav nedostatočná, požiadal 19. augusta 2002 príslušnú inštitúciu o formulár E 112, aby sa mohol liečiť v nemocnici vo Francúzsku.

19 Dňa 17. januára 2003 mu bol vydaný uvedený formulár s dobou platnosti jedného roka. SCS prevzal náklady na nemocničnú starostlivosť poskytnutú vo Francúzsku.

20 V rámci tejto liečby odišiel pán Acereda Herrera niekoľkokrát do Francúzska, v sprievode svojho rodinného príslušníka z dôvodu krehkosti svojho zdravotného stavu. Požiadal SCS o náhradu cestovných, ubytovacích a stravovacích výdavkov vzniknutých v dôsledku týchto ciest. Celková výška týchto výdavkov dosiahla 19 594 eur.

21 SCS túto žiadosť zamietol. Pán Acereda Herrera podal proti tomuto rozhodnutiu žalobu na Juzgado de lo Social n° 1 de Santander, ktorý túto žalobu zamietol rozsudkom zo 17. novembra 2003.

22 Pán Acereda Herrera podal proti tomuto rozsudku odvolanie na Tribunal Superior de Justicia de Cantabria.

23 Keďže Tribunal Superior de Justicia de Cantabria mal pochybnosti, pokiaľ ide o výklad práva Spoločenstva, rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa článok 22 ods. 1 písm. c), článok 22 ods. 2 a článok 36 nariadenia... č. 1408/1971... vykladať tak, že poistenec, ktorému príslušná inštitúcia poskytla súhlas na odchod na územie iného členského štátu, aby tam dostal primeranú starostlivosť, má nárok na to, aby mu inštitúcia, ktorá mu poskytla súhlas, nahradila cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky na území členského štátu, do ktorého odchádza?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku: existuje v práve Spoločenstva nejaké pravidlo alebo kritérium, na základe ktorého je potrebné určiť výdavky, ktoré možno nahradiť, ako aj ich výšku?

3. V prípade zápornej odpovede na prvú otázku: je skutočnosť, že členský štát rozvíja ustanovenia nariadenia Spoločenstva tým, že prostredníctvom vnútroštátnej právnej úpravy prijíma dodatočné pravidlá, ktoré dopĺňajú obsah nariadenia a zavádzajú rozdielnu úpravu prípadov, na ktoré sa v nariadení vzťahuje rovnaký právny režim, a odrádza tak občanov od využitia určitých možností a práv, ktoré im priznáva právna úprava Spoločenstva, zlučiteľná s deľbou právomocí medzi členské štáty a inštitúcie Spoločenstva stanovenou v Zmluve, a najmä s jej článkom 10..., ako aj s právnou povahou nariadení Spoločenstva podľa článku 249 ES...? Konkrétne: je skutočnosť, že Španielske kráľovstvo ponecháva v platnosti ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré priznávajú poistencom v rámci systému sociálneho zabezpečenia práva na dodatočné dávky vo vzťahu k dávkam, ktoré im priznáva článok 22 vyššie uvedeného nariadenia, pričom však robia rozdiel medzi rôznymi prípadmi obsiahnutými v tomto nariadení, takže dodatočné dávky sa poskytujú vo všetkých prípadoch s výnimkou prípadu uvedeného v odseku 1 písm. c) bez toho, aby existovalo objektívne, primerané a rozumné odôvodnenie takéhoto rozlišovania, zlučiteľná so Zmluvou a s nariadením [č. 1408/71]?

4. V každom prípade:

a) Je také vnútroštátne ustanovenie, akým je... článok 5 ods. 3 kráľovského dekrétu č. 63/1995, ktorý ruší článok 18 ods. 3 dekrétu č. 2766/1967 a odstraňuje možnosť poistenca španielskeho verejného systému sociálneho zabezpečenia získať náhradu výdavkov na zdravotnú starostlivosť poskytnutú zdravotníckymi zariadeniami alebo odborníkmi so sídlom na španielskom území, pokiaľ mu verejný systém nemôže poskytnúť starostlivosť, na ktorú má nárok, v primeranom čase s ohľadom na jeho aktuálny zdravotný stav a pravdepodobný priebeh choroby, aj keď riadiaci orgán systému sociálneho zabezpečenia je v takom prípade povinný poskytnúť

poistencovi súhlas s tým, aby sa nechal liečiť zdravotníckymi zariadeniami a odborníkmi so sídlom na území iných členských štátov, ako je Španielsko, zlučiteľné so zákazom akejkoľvek diskriminácie na základe štátnej príslušnosti, stanoveným v článku 12 ES?

b) Je také vnútroštátne ustanovenie, akým je... článok 5 ods. 3 kráľovského dekrétu č. 63/1995, ktorý ruší článok 18 ods. 3 dekrétu č. 2766/1967 a odstraňuje možnosť poistenca španielskeho verejného systému sociálneho zabezpečenia získať náhradu výdavkov na zdravotnú starostlivosť poskytnutú zdravotníckymi zariadeniami alebo odborníkmi so sídlom na španielskom území, pokiaľ mu verejný systém nemôže poskytnúť starostlivosť, na ktorú má nárok, v primeranom čase s ohľadom na jeho aktuálny zdravotný stav a pravdepodobný priebeh choroby, aj keď riadiaci orgán systému sociálneho zabezpečenia je v takom prípade povinný poskytnúť poistencovi súhlas s tým, aby sa nechal liečiť zdravotníckymi zariadeniami a odborníkmi so sídlom na území iných členských štátov, ako je Španielsko, zlučiteľné s voľným pohybom služieb, ktorý je zaručený článkom 49 ES a nasl.?

c) Je také vnútroštátne ustanovenie, akým je... článok 5 ods. 3 kráľovského dekrétu č. 63/1995, ktorý ruší článok 18 ods. 3 dekrétu č. 2766/1967 a odstraňuje možnosť poistenca španielskeho verejného systému sociálneho zabezpečenia získať náhradu výdavkov na zdravotnú starostlivosť poskytnutú zdravotníckymi zariadeniami alebo odborníkmi so sídlom na španielskom území, pokiaľ mu verejný systém nemôže poskytnúť starostlivosť, na ktorú má nárok, v primeranom čase s ohľadom na jeho aktuálny zdravotný stav a pravdepodobný priebeh choroby, aj keď riadiaci orgán systému sociálneho zabezpečenia je v takom prípade povinný poskytnúť poistencovi súhlas s tým, aby sa nechal liečiť zdravotníckymi zariadeniami a odborníkmi so sídlom na území iných členských štátov, ako je Španielsko, zlučiteľné s ustanoveniami článkov 81 ES, 82 ES a 87 ES o hospodárskej súťaži?"

O prejudiciálnych otázkach

O prvých dvoch otázkach

24 Svojou prvou otázkou chce vnútroštátny súd v podstate zistiť, či sa článok 22 ods. 1 písm. c) a odsek 2, ako aj článok 36 nariadenia č. 1408/71 majú vykladať tak, že poistenec, ktorému príslušná inštitúcia poskytla súhlas odísť do iného členského štátu, aby tam dostal starostlivosť primeranú svojmu stavu, má nárok na to, aby mu táto inštitúcia nahradila cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky súvisiace s touto cestou na liečebné účely.

25 Ako zdôraznila fínska vláda vo svojich písomných pripomienkach, článok 22 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1408/71 taxatívne uvádza kategórie dávok, ktorých sa môže domáhať poistenec, ktorému bol poskytnutý súhlas príslušnou inštitúciou.

26 Uvedený článok priznáva takému poistencovi právo jednak na „vecné dávky" poskytované v mene príslušnej inštitúcie inštitúciou členského štátu pobytu v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré uplatňuje táto posledná uvedená inštitúcia [bod i)], jednak na „peňažné dávky" poskytované príslušnou inštitúciou v súlade s ustanoveniami právnych predpisov, ktoré uplatňuje, s výnimkou prípadnej dohody medzi touto inštitúciou a inštitúciou členského štátu pobytu, ktorá stanovuje poskytovanie týchto dávok touto poslednou uvedenou inštitúciou v mene prvej uvedenej inštitúcie v súlade s ustanoveniami právnych predpisov príslušného členského štátu [bod ii)].

27 Ako potvrdzuje znenie článku 22 ods. 2 druhého pododseku nariadenia č. 1408/71, jediným cieľom odseku 1 písm. c) bodu i) toho istého článku je priznať poistencovi, ktorému príslušná inštitúcia poskytla súhlas, prístup k „starostlivosti" v inom členskom štáte za rovnako výhodných podmienok spoluúčasti, ako majú pacienti,

ktorí podliehajú právnej úprave tohto posledného uvedeného štátu (pozri rozsudky z 12. júla 2001, Vanbraekel a i., C-368/98, Zb. s. I-5363, bod 32; z 23. októbra 2003, Inizan, C-56/01, Zb. s. I-12403, bod 21, a zo 16. mája 2006, Watts, C-372/04, zatiaľ Zb. s. I-4325, bod 135).

28 Ako zdôraznili španielska vláda, Írsko, ako aj cyperská vláda, fínska vláda a vláda Spojeného kráľovstva vo svojich písomných pripomienkach, povinnosť príslušnej inštitúcie podľa článku 22 ods. 1 písm. c) bodu i) nariadenia č. 1408/71 sa teda vzťahuje výlučne na výdavky spojené so zdravotnou starostlivosťou, ktorú poistenec získal v členskom štáte pobytu, a to, pokiaľ ide o starostlivosť, ktorá je tak ako vo veci samej nemocničného charakteru, na náklady samotných lekárskych výkonov, ako aj na výdavky s nimi neoddeliteľne spojené, ktoré súvisia s pobytom a stravovaním v nemocničnom zariadení (pozri rozsudok Watts, už citovaný, bod 136).

29 Základnou vlastnosťou „vecných dávok" v zmysle nariadenia č. 1408/71 je totiž to, že „majú pokryť náklady na starostlivosť poskytnutú poistencovi" predovšetkým vo forme prevzatia alebo nahradenia „liečebných nákladov" vzniknutých v dôsledku jeho stavu (pozri v kontexte právneho režimu týkajúceho sa sociálneho poistenia proti riziku odkázanosti rozsudok z 5. marca 1998, Molenaar, C-160/96, Zb. s. I-843, body 32 a 34; pozri aj rozsudok Watts, už citovaný, bod 137).

30 Pojem „peňažné dávky" v zmysle článku 22 ods. 1 písm. c) bodu ii) nariadenia č. 1408/71 sa má v práve Spoločenstva takisto vykladať autonómne (pozri v tejto súvislosti rozsudok Molenaar, už citovaný, body 31 a 33 až 36).

31 Tento pojem zahŕňa najmä dávky určené na náhradu straty príjmov, ktorá súvisí s práceneschopnosťou (pozri v tomto zmysle rozsudok Molenaar, už citovaný, bod 31) a môže mať vplyv na životnú úroveň dotknutej osoby a jej prípadných rodinných

príslušníkov, ako vyplýva jednak z odkazu v článku 23 nariadenia č. 1408/71 na spôsob výpočtu založeného na príjmoch dotknutej osoby, ktoré sa môžu líšiť v závislosti od počtu jej rodinných príslušníkov, a jednak z článkov 18 a 24 nariadenia č. 574/72, ktoré poberanie peňažných dávok podľa článku 22 ods. 1 písm. c) bodu ii) nariadenia č. 1408/71 vo všeobecnosti podmieňujú predložením oznámenia o prerušení práce alebo, ak to ustanovujú právne predpisy, ktoré uplatňuje príslušná inštitúcia, potvrdenia o práceneschopnosti vydaného ošetrujúcim lekárom.

32 Súdny dvor okrem toho v už citovanom rozsudku Molenaar označil za „peňažnú dávku" príspevok na závislé osoby, potom čo uviedol, po prvé, že vyplácanie tohto príspevku má periodický charakter a nie je podmienené ani predchádzajúcim vznikom určitých výdavkov, *a fortiori* ani predložením dokladov o vzniknutých výdavkoch, po druhé, že výška uvedeného príspevku je fixná a nezávislá od výdavkov skutočne vynaložených príjemcom na zabezpečenie jeho bežných životných potrieb, a po tretie, že príjemca má veľkú slobodu pri používaní čiastok, ktoré sa mu takto pridelili (bod 34). S ohľadom na tieto znaky Súdny dvor rozhodol, že dotknutý príspevok je finančnou pomocou, ktorá umožňuje celkové zlepšenie životnej úrovne závislých osôb takým spôsobom, že im nahrádza dodatočné náklady vzniknuté v dôsledku stavu, v ktorom sa nachádzajú (bod 35).

33 Z analýzy uvedenej v predchádzajúcich dvoch bodoch vyplýva, že pojem „peňažné dávky" sa vzťahuje na dávky periodického charakteru spočívajúce v zabezpečení náhradného príjmu alebo finančnej podpory určených na zachovanie celkovej životnej úrovne chorej osoby a jej prípadných rodinných príslušníkov. Tento pojem sa naopak nevzťahuje na prevzatie už uskutočnených výdavkov, akými sú vedľajšie náklady, o ktoré ide vo veci samej.

34 Okrem toho je potrebné uviesť, že podľa ustálenej judikatúry je cieľom článku 22 ods. 1 nariadenia č. 1408/71 umožniť poistencovi, ktorému príslušná inštitúcia poskytla súhlas odísť do iného členského štátu na účely získania starostlivosti primeranej jeho zdravotnému stavu, aby poberal vecné nemocenské dávky v mene

príslušnej inštitúcie v súlade s právnymi predpismi štátu, v ktorom sa dávky poskytujú. Predmetom tohto článku, vykladaného vo svetle jeho cieľa, však nie je upraviť „náhradu členskými štátmi výdavkov, ktoré vznikli v súvislosti so starostlivosťou poskytnutou v inom členskom štáte, podľa sadzieb platných v príslušnom štáte" (rozsudky z 28. apríla 1998, Kohll, C-158/96, Zb. s. I-1931, bod 27, a Vanbraekel a i., už citovaný, bod 36).

35 Peňažné dávky, ktorých poskytovanie príslušnou inštitúciou podľa ustanovení ňou uplatňovanej právnej úpravy stanovuje článok 22 ods. 1 písm. c) bod ii) nariadenia č. 1408/71, nemožno teda chápať tak, že zahŕňajú náhradu takých výdavkov, o aké ide vo veci samej, ktoré vznikli z dôvodu starostlivosti získanej v inom členskom štáte.

36 Ako vyplýva z názvu oddielu, v ktorom sa nachádza článok 36 nariadenia č. 1408/71, tento článok sa týka len otázky náhrad medzi inštitúciami. Ako poznamenala vo svojich písomných pripomienkach cyperská vláda, tento článok nepriznáva práva poistencom.

37 Ešte je potrebné uviesť, ako to urobila španielska vláda, že pokiaľ ide o upresnenie právneho režimu iných než vecných alebo peňažných dávok, nariadenie č. 1408/71 obsahuje na tento účel výslovné ustanovenia, ako vyplýva z článku 59 tohto nariadenia v kapitole venovanej pracovným úrazom a chorobám z povolania, ktorá sa týka „nákladov na dopravu osoby, ktorá utrpela pracovný úraz alebo trpí chorobou z povolania".

38 Nakoniec je potrebné zdôrazniť, že vyššie uvedený výklad treba chápať tak, že nemá vplyv na riešenie, ktoré by vyplývalo z prípadnej možnosti uplatniť článok 49 ES. Tomuto článku totiž odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá by vylučovala

prevzatie vedľajších nákladov vynaložených pacientom, ktorému bol poskytnutý súhlas odísť do iného členského štátu, aby tam mohol podstúpiť nemocničnú liečbu, pokiaľ stanovuje prevzatie tých nákladov v prípade, že liečba sa poskytuje v zariadení patriacom do predmetného vnútroštátneho systému (pozri v tomto zmysle rozsudok Watts, už citovaný, bod 139).

39 Vzhľadom na vyššie uvedené je na prvú otázku potrebné odpovedať tak, že článok 22 ods. 1 písm. c) a odsek 2, ako aj článok 36 nariadenia č. 1408/71 sa majú vykladať tak, že nepriznávajú poistencovi, ktorému príslušná inštitúcia poskytla súhlas odísť do iného členského štátu, aby tam dostal nemocničnú starostlivosť primeranú svojmu zdravotnému stavu, nárok na to, aby mu táto inštitúcia nahradila cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky vynaložené na území tohto členského štátu ním samým a osobou, ktorá ho sprevádzala, s výnimkou ubytovacích a stravovacích výdavkov poistenca v nemocničnom zariadení.

40 Vzhľadom na túto odpoveď nie je potrebné preskúmať druhú otázku.

O tretej otázke

41 Svojou treťou otázkou chce vnútroštátny súd v podstate zistiť, či právu Spoločenstva, predovšetkým článkom 10 ES a 249 ES, ako aj článku 22 nariadenia č. 1408/71 odporuje vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje nárok na dodatočné dávky nad rámec dávok stanovených v článku 22 nariadenia č. 1408/71 v prípadoch uvedených v odseku 1 písm. a) tohto článku, ale nie v prípadoch uvedených v písmene c) toho istého odseku.

42 V tejto súvislosti, bez toho, aby bolo potrebné vyjadriť sa k porovnateľnosti situácií uvedených v písmene a) a v písmene c) ods. 1 uvedeného článku 22, je potrebné uviesť, že na dotknuté dodatočné dávky sa tento článok 22 nevzťahuje. Za týchto okolností, ako uviedli Írsko, ako aj poľská vláda a vláda Spojeného kráľovstva vo svojich písomných pripomienkach, takú právnu úpravu, o akú ide vo veci samej, nemožno považovať za úpravu zasahujúcu do práva na vecné dávky a peňažné dávky, ktoré článok 22 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1408/71 priznáva poistencovi, ktorému príslušná inštitúcia podľa tohto ustanovenia poskytla súhlas odísť do iného členského štátu na liečebné účely.

43 Z toho vyplýva, že uvedená právna úprava neporušuje povinnosti vyplývajúce z článku 22 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 1408/71 a nebráni tak priamemu účinku tohto ustanovenia.

44 Táto právna úprava neohrozuje zásadu lojálnej spolupráce uvedenú v článku 10 ES.

45 Vzhľadom na vyššie uvedené je na tretiu otázku potrebné odpovedať tak, že vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje nárok na dodatočné dávky nad rámec dávok stanovených v článku 22 nariadenia č. 1408/71, v prípade uvedenom v písmene a) tohto odseku 1, ale nie v prípade uvedenom v jeho písmene c), nebráni priamemu účinku tohto článku a neporušuje zásadu lojálnej spolupráce vyplývajúcu z článku 10 ES.

O štvrtej otázke

46 Svojou štvrtou otázkou chce vnútroštátny súd v podstate zistiť, či taká zmena, k akej došlo vo vnútroštátnej právnej úprave v roku 1995, podľa ktorej sa poistenec,

ktorému vnútroštátny zdravotnícky systém nemôže poskytnúť v primeranom čase starostlivosť vyžadovanú jeho zdravotným stavom, nemôže domáhať prevzatia nákladov súvisiacich so zdravotnou starostlivosťou poskytnutou odborníkmi so sídlom v Španielsku, ktorí však nepatria do uvedeného systému, aj keď španielske orgány sú za podmienok stanovených v článku 22 nariadenia č. 1408/71 povinné poskytnúť poistencovi súhlas odísť do iného členského štátu, aby sa tam nechal liečiť na ich náklady, je v súlade s článkami 12 ES, 49 ES, 81 ES, 82 ES a 87 ES.

47 Je potrebné pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry prináleží len vnútroštátnemu súdu, ktorému bol spor predložený a ktorý musí prevziať zodpovednosť za prijaté súdne rozhodnutie, aby s ohľadom na konkrétne okolnosti veci posúdil tak nevyhnutnosť prejudiciálneho rozhodnutia pre vydanie svojho rozsudku, ako aj relevantnosť otázok, ktoré položí Súdnemu dvoru (pozri najmä rozsudky z 15. decembra 1995, Bosman, C-415/93, Zb. s. I-4921, bod 59, a z 13. júla 2000, Idéal tourisme, C-36/99, Zb. s. I-6049, bod 20).

48 Súdny dvor však prišiel k záveru, že nemôže rozhodovať o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom, pokiaľ je zjavné, že výklad alebo posúdenie platnosti predpisu Spoločenstva, o ktoré žiada vnútroštátny súd, nemajú žiadny vzťah k existencii alebo predmetu sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo tiež pokiaľ Súdny dvor nemá k dispozícii skutkové alebo právne skutočnosti potrebné pre užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (pozri rozsudky Bosman, už citovaný, bod 61, a Idéal tourisme, už citovaný, bod 20).

49 Prejudiciálna otázka totiž nesmeruje k formulácii poradných stanovísk o všeobecných alebo hypotetických otázkach, ale je odôvodnená potrebou spojenou s účinným vyriešením sporu (pozri rozsudok z 12. marca 1998, Djabali, C-314/96, Zb. s. I-1149, bod 19).

50 Ako v tomto prípade vyplýva zo znenia štvrtej otázky a dôvodov uvedených vnútroštátnym súdom na podporu tejto otázky, táto otázka smeruje k tomu, aby Súdny dvor posúdil prípadnú existenciu diskriminácie na ujmu španielskeho poistenca, ktorému vnútroštátny systém nebol schopný poskytnúť lekársku starostlivosť v primeranom čase a ktorý sa obrátil na španielskeho súkromného poskytovateľa starostlivosti, ktorá spočíva v tom, že taký poistenec už nemá od zmeny právnej úpravy, k akej došlo v roku 1995, podľa vnútroštátneho práva nárok na prevzatie zdravotných nákladov vynaložených u takého poskytovateľa s výnimkou lekársky naliehavého prípadu, zatiaľ čo poistenec, ktorému príslušná inštitúcia poskytla súhlas, aby dostal liečbu v inom členskom štáte, má podľa článku 22 nariadenia č. 1408/71 na prevzatie takých nákladov nárok.

51 Je však potrebné konštatovať, ako to robia španielska vláda a vláda Spojeného kráľovstva vo svojich písomných pripomienkach, že táto otázka nemá vzťah k predmetu konania vo veci samej, ktoré sa zaoberá tým, či možno nahradiť cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky vynaložené poistencom a osobou, ktorá ho sprevádzala, v inom členskom štáte, aby tam dostal so súhlasom príslušnej inštitúcie nemocničnú starostlivosť.

52 Na štvrtú otázku teda nie je potrebné odpovedať.

O trovách

53 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

1. **Článok 22 ods. 1 písm. c) a odsek 2, ako aj článok 36 nariadenia Rady (EHS) č. 1408/71 zo 14. júna 1971 o uplatňovaní systémov sociálneho zabezpečenia na zamestnancov, samostatne zárobkovo činné osoby a ich rodinných príslušníkov, ktorí sa pohybujú v rámci spoločenstva, v znení zmenenom, doplnenom a aktualizovanom nariadením Rady (ES) č. 118/97 z 2. decembra 1996, sa majú vykladať tak, že nepriznávajú poistencovi, ktorému príslušná inštitúcia poskytla súhlas odísť do iného členského štátu, aby tam dostal nemocničnú starostlivosť primeranú svojmu zdravotnému stavu, nárok na to, aby mu táto inštitúcia nahradila cestovné, ubytovacie a stravovacie výdavky vynaložené na území tohto členského štátu ním samým a osobou, ktorá ho sprevádzala, s výnimkou ubytovacích a stravovacích výdavkov poistenca v nemocničnom zariadení.**

2. **Vnútroštátna právna úprava, ktorá stanovuje nárok na dodatočné dávky nad rámec dávok stanovených v článku 22 nariadenia č. 1408/71, v prípade uvedenom v písmene a) tohto odseku 1, ale nie v prípade uvedenom v jeho písmene c), nebráni priamemu účinku tohto článku a neporušuje zásadu lojálnej spolupráce vyplývajúcu z článku 10 ES.**

Podpisy